

Türkiye Cumhuriyeti Kamuoyuna

20 Mayıs 2020

Avukatlık Kanununda Yapılması Düşünülen Değişiklik Tartışmaları hakkında

Öncelikle; Covid-19'un getirdiği sağlık sorunlarına ilaveten ülkemizde ve dünyada alınan sıkı önlem ve kısıtların ekonomimizde ve sosyal hayatımızda çıkardığı sorunlarla mücadeleye odaklanmamız; işletmelerin idame ettirilmesine, işsizlikteki olağanüstü artışların frenlenmesine, işsiz ve gelirsiz kalanların hayatlarını idame ettirmesine ve ekonominin çarklarının dönmesine odaklanmamız gereken bu kritik günlerde gündemin bu konuyla değiştirilmesini ülkemiz için yararsız ve enerji kaybı olarak gördüğümüzü belirtmek isteriz.

Görevdeki Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ın LGBTQ vatandaşları ilgilendiren beyanlarını Ankara Barosunun keskin bir dille eleştirmesi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın basına yansıyan "Bunlardan biri de Barolar ve tabip odaları başta olmak üzere meslek kuruluşlarının seçim usullerinin yeniden belirlenmesi [konusunda] daha önceki yıllarda bir hazırlık yapmış ve belirli bir seviyeye getirmiştik. Bu çalışmayı derhal yeniden ele almalı, varsa eksiklerini tamamlayıp en kısa sürede Meclis'in takdirine sunmalıyız." sözleri üzerine AK Parti grubunun Sayın Erdoğan'ın beyanları doğrultusunda avukatlık kanununda yapılacak değişiklikleri görüşmek üzere toplandığı medyaya yansıdı.

Önceden böyle bir değişiklik çalışması olmadığını beyan etmişken bilahare çalışmalara dahil olan bir kısım milletvekilleriyle yaptığı görüşmelere dayanarak bu yönde bir çalışma olduğunu bildiren Türkiye Barolar Birliği Başkanı Metin Feyzioğlu avukatlık kanununu değiştirmek yönünde çalışmalar olduğunu doğruladı. Sayın Feyzioğlu'nun röportajdaki ifadeleri şöyledir: "Farklı bir çalışma şu anda Meclis'te gayri resmi olarak yürülmektedir. [...] Çalışmanın amacının baroları zayıflatmak olmadığı altı çizilerek görüştüğüm her sayın milletvekili, bakanlık yetkilisi ve her düzeyden devlet yetkilisi

tarafından ifade edilmiştir. [...] Peki amaç ne olarak konmaktadır. Bugün [...] sistemde yok sayılan, topladığınızda ve hatta iki ile çarptığınızda delege sayılarını büyük şehirlerin bir tanesinin bile delege sayısına denk delege sahibi olamayan Anadolu barolarının da sistemde var olduğunun altını çizmektir; [...] varlığını ortaya koymaktır. Sadece barolarla sınırlı da değildir bu ifade. Büyük şehirlerde de mevcut seçim sistemi sebebiyle seçimlerde oldukça büyük oy aldıkları halde yönetimlerde veya özellikle Türkiye Barolar Birliği delegasyonunda tek bir oyluk söz sahibi dahi kılınmayan büyük kitlelerin yok sayılmasını önleyecek bir çalışma üzerinde faaliyet gösterildiği sayın milletvekilleri ve yetkili merciler tarafından şahsıma ifade edilmiştir.”

Barolar, yapılması düşünülen değişikliğin amacının baroların bağımsızlığını kısıtlamak ve ayrıca Avukatlık Kanunu m. 76 ve m. 95'ten kaynaklanan hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak görevini kaldırmak olduğundan endişe ederek kamuoyunu bilgilendirme çabası içine girmiş bulunmaktadır.

Sayın Erdoğan ile kişisel olarak çatışmayı dahi göze almış olan, yanlış gördüğü başkanlık sistemine karşı ülkenin her yerinde karşıt kampanya yürütmüş olan Sayın Metin Feyzioğlu'nun eleştirel ve muhalif tutumunu bırakarak yürütme ile uyumlu bir tavır almış, TBB Genel Kurulunda delege çoğunluğuna sahip olan baroların toplantı çağrısına direniyor olduğu bugünlerde bu değişikliğin gündeme gelmiş olması, avukatlık camiasında ve ülke genelinde değişikliklerin aşağıdaki yönde olacağına dair haklı kaygılara neden olmaktadır:

- **Delegelik sistemindeki büyük iller aleyhine mevcut büyük temsil adaletsizliğinin, üye sayısı küçük illerin lehine daha da büyütüleceği ve üye sayısı yüksek illerin azınlığa düşürüleceği endişesi:**

Hali hazırda 2018 yılı itibarıyla toplam üye sayısı 201'in altında bulunan 39 il barosu Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunda toplam 3 delege ile; 40 üyesi olan Tunceli Barosunda 13 avukat 1 delege ile temsil edilmekte iken 43.199 üyesi olan İstanbul'da 315 avukat 1 delege seçebilmektedir. Üye sayıları binleri bulan büyük illerde avukatlar benzer şekilde oldukça düşük seviyede temsil edilmektedir.

Hal böyle iken TBB Genel Kurulunda “küçük baroların sesini yükseltmek” demek, delege sayısı zaten avukat sayısına oranla çok yüksek olan küçük il barolarının TBB Genel Kuruluna gönderecekleri delege sayısını daha da artırmak demektir. Yürütmeyi özgürce eleştiren ve yürütmenin suyoluna girmiş olan Sayın Feyzioğlu ile çatışan büyük il barolarının sesinin alçakta kalması demek ise küçük il barolarının daha fazla delegeye sahip olacağı bir düzenleme yapılacağı anlamına gelmektedir.

- **Baroların ve Barolar Birliğinin seçiminde başkanlıkları ve yönetimlerinde yürütmenin söz sahibi ve belirleyici olacağı, hatta baroların yürütmeye bağımlı hale getirilebileceği endişesi:**

Avukatlık, yasama ve yürütme gücünden bağımsızlığı evrensel şart olan yargı gücünün en önemli kurucu unsurudur. Zira avukatlar yeri geldiğinde iddia, yeri geldiğinde savunma işlevini yerine getirirler. Avukatlar, en sağlıklı sonuçların elde edildiği “tez, antitez ve çıkarım” yani “iddia, savunma ve karar” üçlüsünü harekete geçiren, iyi ve bağımsız işlemlerini sağlayan ve her aşamada denetleyen yargı görevlileridir. Halkın temel hak ve özgürlüklerini devlete ve devlet gücünü kullanan yürütme gücüne karşı savunan, yürütmeyi hukuk gücü ile sınırlayarak hukukun üstünlüğünü sağlayan bağımsız işlev gösteren avukatlardır. Hukukun üstünlüğü ve adalet devletlerin beka meselesidir ve avukatlar bunların hayata geçirilmesini sağlayarak devletin bekasını korurlar.

Avukatların bağımsızlığından zerre ödün verilemez, zira zerre ödün hukukun üstünlüğü, yürütmenin hukuka uyarlığı ve temel hak ve özgürlükler alanında devasa sorunların ve zararların oluşmasına neden olur.

- **Devasa maddi kaynaklar ile manevi imkânlarla hükmetme arzusu:**

Barolar Birliği başkanı ve yönetimi, devasa miktarlara ulaşan maddi fonları yönetmekte; aynı zamanda devlet protokolünde önemli bir yer alarak manevi imkanlardan yararlanmaktadır.

Vatandaşın işini görürken vekil atandıklarını kanıtlamak için avukatların mahkemelere her dosyada sunmak zorunda oldukları vekâletname ve yetki belgelerine yapıştırılması zorunlu tutulan “Baro Pulları” ile vatandaşın cebinden fark etmeden çıkan küçük küçük miktarlarla devasa fonlar oluşmaktadır. Avukatlık Kanunu m. 27’de çalışması yasak olan stajyerlere kredi evrilmesi amacıyla getirilen baro pullarından toplanan paralar Barolar Birliği yönetimine özellikle küçük barolar üzerinde maddi bir yaptırım gücü vermektedir. Bu paralar illerde devasa baro binaları yapılmasında kullanılmakta, il barolarının payının evrilmesi birlik yönetiminin işlem yapmasına bağlı bulunmaktadır.

Barolar Birliği başkanı ve yönetiminin devlet protokolünde sahip olduğu yerin manevi önemini izaha gerek yoktur. Ancak bu konunun devletin her kademesinde kapıları açmak, ülkenin hukuk ve ekonomi politikaların oluşmasında söz sahibi olmak imkânı verdiğini de göz ardı etmemek gerekir.

İl Baroları ve Türkiye Barolar Birliği Demokratik Yönetim esasına tabidirler

Anayasa Madde 135(1), kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını şöyle tanımlamaktadır: **“Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların** müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatleri uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve **organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzel kişilikleridir.**

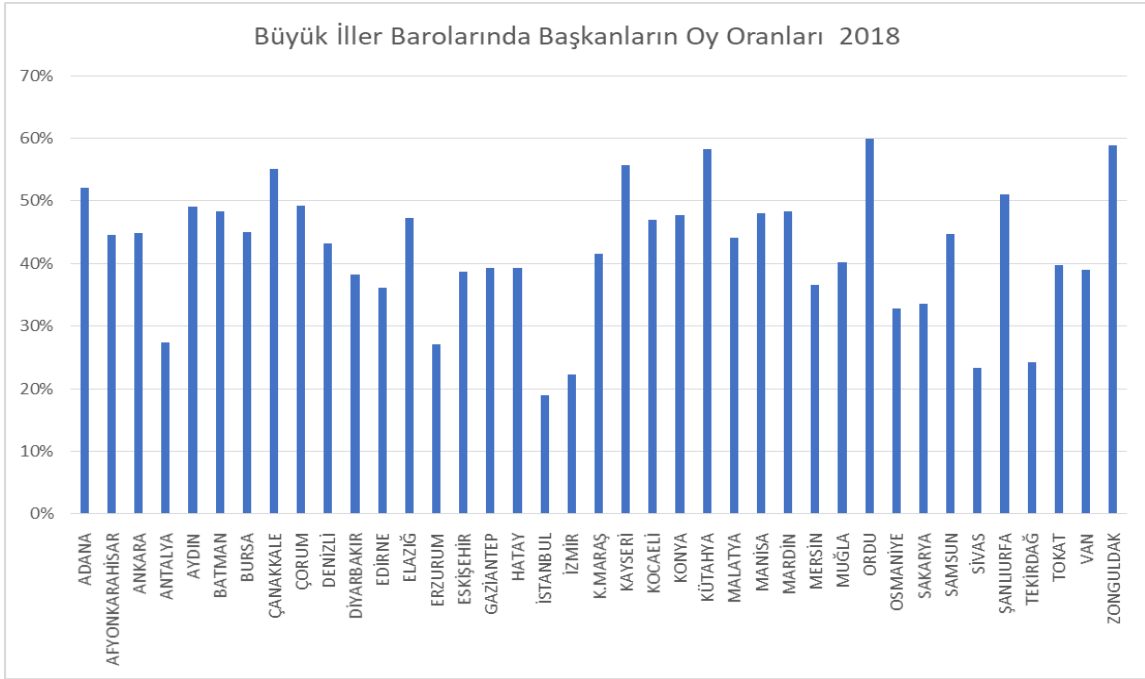
Türkiye’de Anayasa’nın 135. maddesine dayanarak kanunla kurulan birçok kamu kurumu niteliğinde (“KKN”) meslek kuruluşu mevcuttur. Avukatların meslek kuruluşu barolar ve Barolar Birliği, eczacıların meslek kuruluşu Türkiye Eczacılar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği gibi Anayasa m. 135 kapsamında kurulmuş olan meslek kuruluşlarıdır.

Avukatlık gibi bir kısım meslekleri icra edebilmek için bu kuruluşlardan ruhsat alınmış olması, ruhsat almış olan meslek sahiplerinin ilgili meslek kuruluşuna üye olması, aidat ödemesi ve kurallarına riayet etmesi zorunludur. Ruhsat almak zorunluluğu olmayan ticari faaliyetlerde bulunmak üzere kurulan tüm iş dünyası kişi ve kuruluşları da, ilgili oldukları ticaret odasına veya borsaya üye olarak kayıt olmak ve aidat ödemek zorundadır.

Büyük İl Baroları Türkiye’nin en demokratik kurumlarıdır

Binlerce, on binlerce avukat üyesi bulunan görece büyük illerin baroları Türkiye’nin en demokratik kurumlarıdır. Kamu kurumu niteliğindeki diğer meslek kuruluşları gibi il barolarında da yönetimler değişik grupların serbestçe yarışması sonucunda ve üyelerin oy çokluğu ile seçilmektedir. Çoğu ilde yönetime talip olan gruplar örgütlenerek aday adaylarını seçimle belirlemekte, demokratik aday belirleme yöntemlerini gelenek haline getirmiş bulunmaktadır. Gelenekselleşmiş yöntemlerle belirlenen adaylar illerindeki avukatların büyük bir çoğunluğunun desteği ile yönetime seçilmektedirler. Demokrasinin gereği bu olduğu gibi, demokratik aday belirleme yöntemlerinin gelenekselleştirilmiş olması, avukatlık meslek camiasında demokrasiyi güçlendirmekte, kökleştirmektedir.

Son baro seçimlerinde 300’den fazla üyesi bulunan barolarda tüm üyelerin % 35’inden fazlasının oylarını alarak seçilmiş bulunan aşağıdaki tablodaki illerin baro seçimlerinin ülkenin en yüksek katılımı seçimlerle en üst düzeyde demokratik yönetimi oluşturduğu çekince duymadan söylenebilir.

2018 yılı itibarıyla Türkiye'deki toplam 116.779 avukattan 108.230 adedi (yani % 92,6'sı) tabloda yer alan 40 büyük il barosunun üyesidir. Bu 40 baro, toplam 561 delegeden oluşan Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunda 430 delege ile (toplam delegelerin %76,6'sı) ile temsil edilmektedir. Görüleceği üzere il baroları yönetimleri kendi içlerinde oldukça demokratik olarak oluşmakta iken, Türkiye Barolar Birliğinde temsil oranı, üye sayısına göre hak ettikleri % 92,6'dan beşte bir oranında az, %76,6 delege ile temsil edilmektedir.

Bununla birlikte pratik faydaları nedeniyle kullanılan ve gelenek haline gelmiş bulunan blok listeler, seçimlerde ön seçimlere katılmayan ya da farklı gruplar içinden olup da aday gösterilen listedekilerden daha fazla oy alma kapasitesi bulunan bir kısım ilgilileri ve aday adaylarını öne çıkmaktan caydırmakta, öne çıksa bile blok listede olmadığı için yönetime seçilmesine engel olabilmektedir. Ayrıca listeyi oluşturan gruplara göre değişik bir sırada olduğu halde tüm avukatların yapacağı seçimde sırası değişebilecek olan adayların yeri, blok liste uygulaması nedeniyle, layık olduğu yeri bulamamaktadır. Örneğin asil üyeliğe belirli bir sıradan aday gösterilen kişi daha fazla oy alarak ya da diğer gruplardan da oy alarak yerini değiştirebilecek olsa da, üyeler blok listeye oy verdiği için, önceden belirlenen sırasını değiştirme imkânı bulamamaktadır.

Barolar Birliği Genel Kurulu ve merkez yönetimi anti-demokratiktir

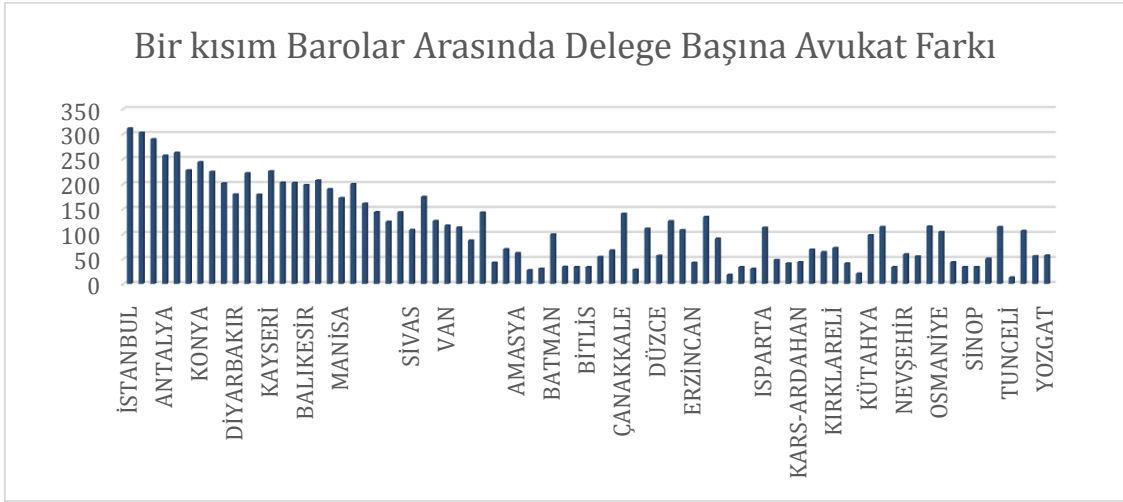
Sözü edilen 1991 ve 2002 tarihli kararların ışığında incelendiğinde, Avukatlık Kanununun Birlik Genel Kurulunda il barolarını temsil edecek delegelerin sayılarına ilişkin hükümlerinin, Anayasa'nın demokratik hukuk devleti ilkelerine aykırı olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle Türkiye Barolar Birliğinin Genel Kurulu demokratik olmayan bir şekilde oluşturulmakta; üyelerin merkezi yönetimde adil olarak temsil edilme hakkı delegelik sistemi yoluyla bozulmaktadır.

Avukatlık Kanunu'nun m. 114 gereğince TBB'nin en yüksek organı olan Genel Kurul, baroların seçecekleri ikişer delege ile kurulur. Görevde bulunan baro başkanları ile Türkiye Barolar Birliği başkanlığı yapmış ve yapmakta olan avukatlar, Birlik Genel Kurulu'nun doğal üyesidirler; oylamalara katılma, seçme ve seçilme hakları vardır. Avukat sayısı 100'den fazla olan barolara ilave her 300 üye için 1 delege hakkı daha tanınmıştır. Buna göre üye sayısı 50 olan bir küçük il barosu 3 delege, üye sayısı 399 olan bir başka il barosu 4 delege ile genel kurulda temsil edilmektedir.

Bu durum kayıtlı avukat sayıları büyük olan baroların üye sayısına göre düşük sayıda; kayıtlı avukat sayıları küçük olan baroların ise üye sayısına göre daha fazla delege göndermesine neden olmaktadır. Başka bir deyişle küçük barolardaki üyelerin temsil gücü büyük barolardaki üyelerin temsil gücünden oldukça yüksektir.

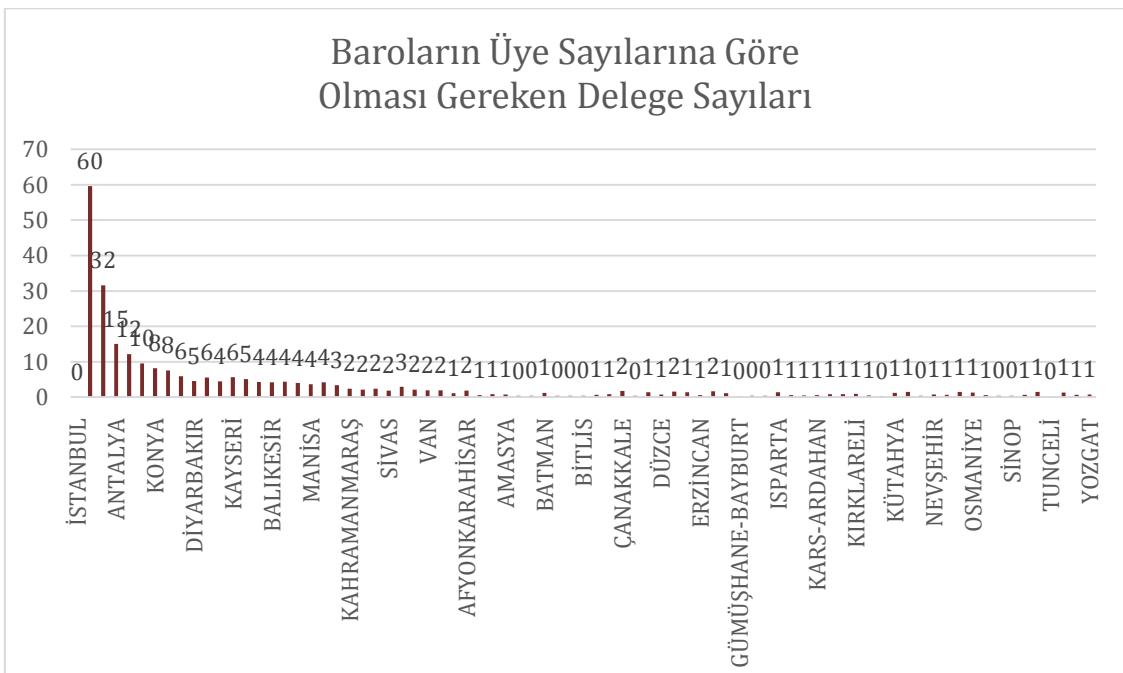
2017 yılı TBB Genel Kurulu, 421'i seçilmiş delege, 79'u il baro başkanı ve 4'ü de görevde ve eski Birlik başkanı olmak üzere 504 kişiden oluşmaktaydı. 500 delege il baroları başkanları ile illerden seçilmiş olan delegelerden oluşmaktaydı. Seçimlerin yapıldığı 2016 yılı sonbaharında yaklaşık 100.461 avukat baro başkanlarını ve TBB delegelerini seçmişti. Toplam avukat sayısı ile onları Genel Kurulda temsil eden delege sayısı karşılaştırıldığında, adil olarak temsil edilebilmek için 201 avukatın 1 delege seçiyor olması gerekirdi.

Aşağıdaki grafikte, çok sayıda avukata sahip illerdeki avukatlar aleyhine çok büyük temsil adaletsizliği olduğu görülmektedir. Üye sayıları en az olan il baroları arasında bile büyük temsil farkları mevcuttur. Üye sayısı en çok olan 18 baroda ortalamada 265 kişiye 1 delege; en çok üyeye sahip İstanbul Barosunda 314 avukata 1 delege düşmektedir.

Toplam üye sayısı 201'in altında bulunan 39 il barosu, Genel Kurulda 1'i baro başkanı olan en az 3 delege ile temsil edilmektedir. Sadece 40 üyesi olan Tunceli Barosu 3 delege ile temsil edilmekte, Tunceli'de yaklaşık 13 avukata 1 delege düşmektedir.

Üye sayısına göre Genel Kurul temsilci sayıları oluşturulmuş olsaydı 201 avukatın bir temsilci seçebilmesi gerekirdi. 201'in altında avukata sahip bulunanlardan hak ettiği temsilci sayısı 0,50 ve üzerinde olanlar 1 tama iblağ edildiğinde, Batman, Kütahya, Giresun, Adıyaman, Kırklareli, Aksaray, Kastamonu, Burdur, Kırıkkale, Amasya, Nevşehir, Yozgat, Düzce, Yalova, Niğde, Bolu, Şırnak, Karabük, Kars-Ardahan, Rize, Ağrı, Erzincan, Karaman, Kırşehir, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Siirt, Sinop, Hakkâri, Muş barolarının 1'er delege ile temsil edilmesi, 37.985 üyeye sahip olan İstanbul Barosunun 189 üye ile temsil edilmesi gerekirdi.

2014 yılında ilgili kurumlara ve bazı STK'lara görüş bildirmeleri için gönderilen ancak görüş bildirme ve değerlendirme aşamaları bitirilmemiş olan bir avukatlık kanunu taslağı Türkiye Barolar Birliğinin web sitesinde yer almaktadır. Bu taslağın 167. maddesinde Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunun oluşumunda 5 değişik alternatif verilmektedir. Ana alternatif hali hazırda uygulanan kurala çok benzer olup, her il barosuna 2 asil ve yedek delegelik ve buna ilaveten her 300 baro üyesi için ilave 1 delegelik verilmesini öngörmekte; bu hali ile mevcut temsil adaletsizliğine bir çözüm getirmemektedir.

Taslakta sunulan 1. alternatif ve 2. alternatif 100 avukata kadar barolara 3, 1.000 avukata kadar olanlara 4 delegelik, sonra gelen her 1.000 avukat için 1 delege verilmesini öngörmek suretiyle mevcut temsil adaletsizliğini büyük illerdeki avukatlar aleyhine en az 3 katı daha derinleştirmektedir.

Taslakta sunulan 3. alternatif; Birlik Genel Kurulunun sadece baro başkanlarından, 4. alternatif ise baro başkanları ile yönetim kurulu üyelerinin toplamından oluşmasını öngörmektedir. Bunun mevcut 20 kat temsil gücü farklılığını binlerce ve on binlerce kata çıkaracağı ve demokratik yönetim ilkesi ile bağdaştırılamayacağı açıkça ortadadır.

Sayın Feyzioğlu'nun "büyükler karşısında sesi bile duyulmayan küçük il barolarının seslerinin yükseltileceğine" dair beyanları, kamuoyuna açıklanmamış olmakla birlikte kapalı kapılar ardında konuşulan ve kamuoyuna dedikodusu sızan taslağın yukarıda özetlenen taslak olduğuna veya bu taslaktaki temsil kısıtlarını içeriyor olduğuna dair kuvvetli bir emare teşkil etmektedir.

Bu şartlarda avukatların ve özellikle büyük il barolarının, Anayasanın demokratik yönetim ve hukuk devleti ilkelerine açıkça aykırı bir taslağın ortaya çıkarılmasından ve hatta yasalaştırılmasından endişe etmeleri haklıdır.

Diğer Meslek Kuruluşlarının merkez yönetimleri anti demokratiktir

Kamu kurumu olmaları nedeniyle KKN Meslek kuruluşları, demokratik yönetim esaslarına tabidirler. Organları kendi üyeleri tarafından seçimle oluşturulmaktadır. Merkez yapılanmaları ve organlarının seçimi siyasi partiler, TBMM ve belediye seçimleri ile benzerlikler göstermektedir. Siyasi partilerde olduğu gibi merkez ve taşra organları bulunmakta; merkez organları taşradan seçilen delegelerin oluşturduğu bir genel kurul veya kongre tarafından seçilmektedir.

Taşra delegeleri, siyasi partilerdeki delege oluşturulmasına benzer bir şekilde seçilmekte; üyelerin adil temsilini sağlayan değil; delegeleri kontrol etme imkânı veren delege sayısı belirleme ve seçme sistemi uygulanmaktadır.

İllerini merkezde temsil etmek üzere değişik illerden seçilen delegelerin temsil ettikleri üye sayısı, seçildikleri il örgütlerinin üye sayılarının çokluğuna veya azlığına bağlı olarak değişmekte, az üyesi olan iller görece yüksek; üye sayıları çok olan iller ise oldukça düşük delege sayısı ile temsil edilmektedir. Başka bir deyişle küçük illerdeki üyelerin temsil gücü büyük illerdeki üyelerin temsil gücünden katbekat fazla olmaktadır.

KKN Meslek kuruluşlarının merkezi yönetimlerini üye sayısı büyük olan illerin belirlemesinin doğru olmadığı iddiaları yerinde ve demokratik yönden meşru değildir. Zira bu yöndeki düşünceler, üye sayısı büyük illerdeki üyelerin temsil haklarını kısıtlamayı, buna karşılık küçük illerdeki azınlık sayıdaki üyelerin temsil gücünü artırarak azınlığın çoğunluğa tahakküm etmesini amaçlamaktadır. Üye sayısı büyük illerin üyelerinin sayısı ile orantısız az sayıda delege ile adaletsiz olarak temsil edildiği yönündeki şikâyetler ise haklı ve demokratik olarak meşrudur.

Meslek kuruluşları kanunları hâlihazırda büyük şehirlerin temsilini kısıtlamakta; küçük şehirlerin daha az sayıdaki üyesinin temsil gücünü artırarak azınlığı çoğunluğa hâkim hale getirmiş bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesi de bu durumu tespit ederek temsilde adaletsizlik şikâyetlerini haklı; önüne getirilen tek bir meslek kuruluşu bakımından mevcut düzenlemeyi Anayasa'ya aykırı bulmuştur.

Siyasi partilerde ve KKN meslek kuruluşlarında merkez karar ve yönetim organlarının belirlenmesinde yoğun olarak kullanılan delegelik sistemi ve kimlerin delege seçileceğini merkez yönetimi ve bir kısım odakların belirlediği toplu liste usul ve uygulamaları en başta Anayasa'nın çoğulculuk ve temsilde adalet ilkelerine aykırıdır. Anayasa'ya aykırı yöntemlerle belirlenen delegelerden oluşan merkez kongreler ve keza kongrelerdeki liste usulü seçim süreçleri de sözü edilen ilkelere uyarlı değildir. Başka bir deyişle siyasi partiler ve KKN meslek kuruluşlarındaki delegelik sistemi demokratik değildir ve Anayasa'nın temel ilkelerine aykırıdır.

Siyasi partilerde olduğu gibi KKN meslek kuruluşlarında da üyelerin iradeleri listeler ve delegeler yoluyla sınırlanmakta; kendi arzularına göre seçim yapmak yerine önlerine konulan listelerden birisini tercih etmek zorunda bırakılmaktadırlar. Sonuçta listelere dâhil olamayan, girmeleri engellenen ya da daha fazla oy aldığı halde kaybeden listede olduğu için kaybeden önemli bir kesim, kendi meslek kuruluşlarının yönetiminin dışında kalmakta; dışlanmakta ve ötekileştirilmektedir. Bu durum üyelerin yönetimde temsilini sınırlandırdığı gibi, siyasi partilerdekine benzer bir lider ve merkezi yönetim sultanı oluşmasına, üyelerin oluşturduğu kaynakların amaca uygun değil, farklı saiklerle veya siyasi tercihlerle kullanılabilmesine zemin hazırlamaktadır.

KKN Meslek kuruluşlarının kuruluş kanunlarında yer alan delege düzenlemelerini 1991, 1995 ve 2002 yıllarında üç kere değerlendirmiş bulunan Anayasa Mahkemesi, 1991 ve 2002 tarihli içtihatları ile farklı illerden seçilen delegelerin temsil ettikleri üye sayısında farklılıklar olmasını Anayasa'ya aykırı bulmuştur. Fakat Anayasa'ya aykırı olan aynı hükümler diğer meslek kuruluşu kanunlarında yer almakta, sırf bu kanunlar hakkında iptal davası açılmamış olduğu için yürürlüğünü koruyarak yıllardan beri uygulanmaktadır.

1991 yılında: Anayasa Mahkemesi, verdiği 3.12.1991 tarihli 1991/45 sayılı kararında 6643 sayılı "Türk Eczacılar Birliği Kanunu"nun; odalardan, Büyük Kongre'ye seçilen delegelerle ilgili kıstas getiren 51. maddesinin ikinci fıkrasının "**Azası iki yüze kadar olanlar beş, iki yüzden fazla olanlar 7 mümessil ve aynı miktarda yedek seçerler.**" şeklindeki hükmünü Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir.

Mahkeme, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişinin de demokratik kurallara aykırı olamayacağını, demokratik seçimin adil katılım, serbest, eşit ve genel oy esasını içerdiğini, sayısı kaç olursa olsun iki yüzden fazla üyesi olan eczacı odalarının Büyük Kongre'ye katılmasını 7 temsilciyle sınırlandırılmasının, birliğin en önemli organının oluşumuna adil katılımı önlediğini, bunun demokrasiye aykırı düştüğünü belirterek söz konusu düzenlemenin Anayasa'nın Başlangıç, 2., 5. ve 135. maddelerine aykırı olduğuna karar vermiş ve iptal etmiştir.

Farklı sayıda üyesi ve delegesi "ayrı kişiler durumunda bulunan odalar arasında temsil açısından eşitsizlik yaratacağı" şeklindeki gerekçeleri; temsil edilenlerin suni olarak oluşturulan tüzel kişilikler -odalar- değil üyeler olduğunu ihmal eden muhalif üyelerin, günümüzde kabul edilmesi mümkün olmayan arkaik ve demokrasi ile bağdaşmayan otoriter yönetim anlayışına sahip olduklarını göstermektedir. "Büyük kongrede üye sayılarına göre temsil edilmelerinin, çok fazla üyesi bulunan büyük yerlerin (odaların) kongreye hâkim olmalarının demokratik yönetim ilkeleriyle bağdaşmayacağı" yönündeki gerekçesi ise, muhalif üyelerin hukuku da, demokratik yönetimi de içselleştirmediklerini göstermektedir. Gerçekten az sayıda insanın çok sayıda insana hâkim olacağı bir sonuç nasıl olur da demokratik olarak görülebilir? Muhalif üyelerin mantık kurallarına aykırı diğer gerekçelerini buraya almak ise yer kaybına neden olacaktır.

1995 yılında: Anayasa Mahkemesi verdiği 15.02.1995 tarihli 1995/9 sayılı kararında 3224 sayılı Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu'nun 7. maddesinin son fıkrasındaki "**Üye sayısı iki yüze kadar olanlar beş, beş yüze kadar olanlar yedi, beş yüzden fazla olanlar onar asil ve yedek delege seçerler.**" hükmünün 2.000'in üstünde üyesi bulunan oda ile 501 üyesi bulunan odanın aynı sayıda 10 delegeyle temsil edilmesine dair hükmün iptal istemini, eleştirdiğimiz azınlık görüş doğrultusunda reddetmiştir.

Kararına, 1991 tarihli iptal kararındaki muhalefet gerekçelerini esas alan mahkeme: “Odalar[ın] Çok farklı sayılarla kongrede temsil, ayrı kişiler durumunda bulunan odalar arasında eşitsizlik yaratır. [...] tek tek dış hekimlerinin değil de odaların temsili esasına dayanan Dış Hekimleri Birliği'nin ve genelde meslek odaları birliklerinin kuruluş amacına aykırı düşer. [...]demokratik yönetim ilkeleriyle bağdaş[maz]” demektedir. Yukarıda etraflıca belirttiğimiz üzere bu gerekçe, temsil edilenin bireyler, yani, dış hekimleri olduğunu göz ardı etmesi, oda tüzel kişiliklerini temsilde hak sahibi olarak görmesi yönüyle tümünden sakattır. Gerekçede “Odaların kuruluş amacına aykırılıktan bahsetmiş olması” mahkemenin hoş görülmesi mümkün olmayan bir mantık hatasına düştüğünü, Anayasa'ya değil iptali istenen kanuna dayanarak ve o kanunu yaşatma gayesiyle karar verdiğini göstermektedir. Mahkemenin 1991 tarihli içtihadına ters düşmesini “her karar dosyasına ve olayına özgüdür.” şeklinde beylik ve genel geçer bir sözle açıklamaya çalışmasını, bu olayda keyfi karar verilmesi olarak yorumlamak mümkündür. Adli mahkemelerdeki farklı olaylar için belki söylenebilecek olan bu söz Anayasa Mahkemesinin içtihadını nakzetmesi için gerekçe olamaz. Mahkeme, Anayasa'daki ilkeyi her olaya uygulamakla yükümlüdür. Bu davada iptali istenen kurallar ile 1991'deki davada iptaline karar verilen kurallar birbirlerinden nitelik olarak farklı değildir.

Nitekim 1995 tarihli bu hatalı karara katılmayan muhalif üyeler, “en adaletli delege seçim yönteminin, tam bir matematiksel sayı bulunamasa bile delege sayısına uygun, en az yakınılan, temsil olgusuna en yakın delege sayısı olduğunu, böylece odalara yazılı üyelerin gerçeğe uygun biçimde temsil edilebileceğini; Birlik Genel Kurulu'nda temsil edilen biçimsel ve kuramsal anlamda “Oda” ise de, Oda'nın da üyelerini temsil etmekte olduğunu, adaletli seçimin, katılımı en gerçekçi biçimde sağlayıp yansıtan seçim olduğunu, üye sayısı farkı gözetmeksizin beş yüzden fazla üyeli Odalar'ı aynı sayıda delegeyle temsil ettirmenin demokrasi anlayışıyla çelişeceğini, yasa koyucunun takdir hakkının da Anayasa ve evrensel hukuk kurallarıyla sınırlı olduğunu, uygun sayıda delege belirlemenin “yerindelik” konusu sayılamayacağını, Anayasa Mahkemesi'nin, 3.12.1991 günlü Karar 1991/45 sayılı kararının görüşlerini doğruladığını, “demokratik esasların”, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının doğası gereği, kendileriyle ilgili düzenlemelerde gözetilecek bir ilke olduğunu, yönetim ve işleyişi, seçimden ayırmanın, demokratik esasları delege sayısının dışında tutmanın olanaksız olduğunu, demokrasinin olmazsa olmaz koşulu “seçimin”, adaletli katılımı gerçek ve geçerli olacağını” savunmuşlardır.

2002 yılında: Anayasa Mahkemesi verdiği 19.02.2002 tarihli 2002/31 sayılı kararında 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu'nun 60. maddesinin [3224 sayılı Yasa ile değiştirilen] birinci fıkrasının ikinci tümcesindeki; “Azası 200'e kadar olanlar 3, 500'e kadar olanlar 5 ve 500'den yukarı olanlar 7 temsilci ve aynı sayıda yedek seçerler” hükmünün Türk Tabipler Birliği Büyük Kongresinde 14.000 civarında üyesi olan İstanbul Tabip Odası'nın 500 üyesi olan bir Oda ile aynı sayıda 7 delege ile

temsil edilmesine ve bunun eşitsizliğe yol açtığı gerekçesiyle oy çokluğu ile iptaline karar vermiştir.

Gerekçesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti; demokrasinin en belirgin özelliğinin, adil bir katılımı gerçekleştirmeye yönelik serbest, eşit, genel oy ilkesine dayanan ve temsilde adaleti de gözeten seçimler olduğunu belirten mahkeme; sayısı kaç olursa olsun üyesi 500'den yukarı olan tabip odalarının Büyük Kongreye katılımının 7 üye ile sınırlandırılmasının kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının oluşumunda demokratik ilkeleri esas alan kuruluş ve işleyişlerinin demokratik esaslara uygun olmasını amaçlayan Anayasa'nın 135. maddesi ile bağdaşmadığına karar vermiştir.

Muhalef üyeler, önemli olanın her odanın büyük kongrede kendisini gereği gibi temsil edebilmesi olduğunu, üye sayısı çok olan birkaç ilin odalarının kongreye hâkim olmasının üye sayısı az olan odalar yönünden antidemokratik sonuçlar doğuracağı iddiasını ileri sürmüşlerdir. Temsil edilenlerin gerçek kişi bireyler olduğunu ihmal eden, azınlığın çoğunluğa tahakkümünü hoş gören, üstelik mantıki veya hukuki bir temeli olmayan bu görüşün demokrasi düşüncesi ile bağdaştırılması mümkün değildir.

Anayasa Mahkemesi, 1991 ve 2002 yıllarında verdiği iptal kararlarıyla, özünde: Anayasa'nın 135. maddesi gereğince kanunla kurulan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının seçiminde üyelerin eşit olarak temsil edilmesine imkân vermeyen bir delege sisteminin "demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmadığını ve Anayasa'ya aykırı olduğunu belirtmektedir.

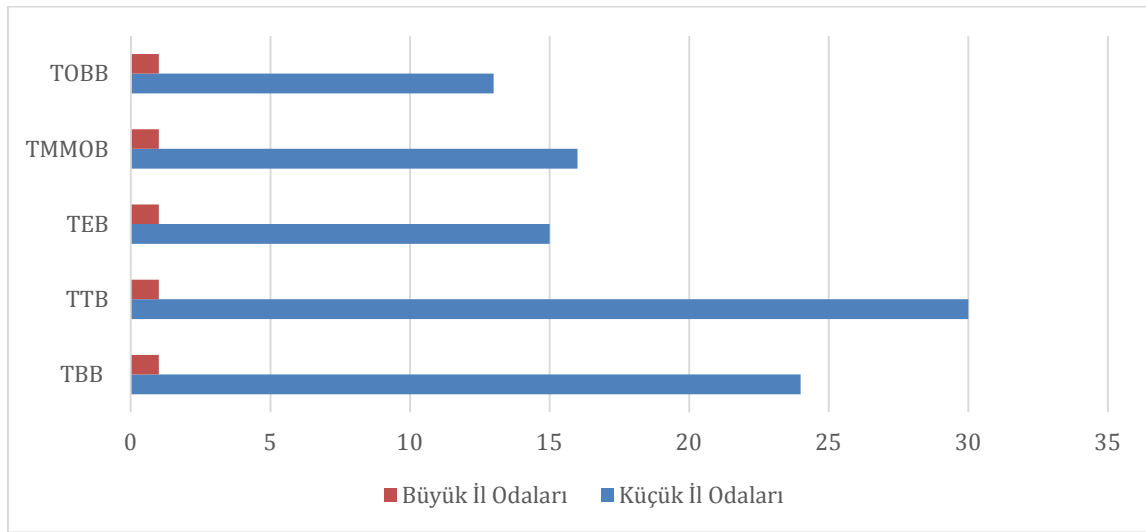
Gerçekten de ulaşım ve iletişim imkânlarının çok kısıtlı ve bugünkü seviyesinden çok geride olduğu bir zamanda, binlerce üyeyi aynı anda bir yerde toplamak mümkün olmadığı için getirilen delege sisteminin, meslek kuruluşlarının yönetimini üyelerin iradesine uygun olmayacak bir şekilde ele geçirmek veya kontrol altında tutmak için kullanılması; iyi niyetli yasaların kötü niyetli ve çirkin bir şekilde suiistimal edilmesinden başka bir şey değildir. Bu suiistimali gerçekleştirebilmek için kullanılan bir kısım üyelere daha yüksek oranda temsil imkânı sağlanırken daha büyük bir kısım üyelerin adil temsili engellemek şeklindeki yöntemler de aynı derecede çirkin; aynı derecede hukuksuz ve aynı derecede anti-demokratiktir. Böyle bir durumun hukuk devleti, temsilde adalet ve demokratik yönetim ilkesiyle bağdaştırılması da mümkün değildir.

Anayasa Mahkemesi'ne götürülen düzenlemeler iptal edilmiş olduğu halde benzer ve hatta daha ağır ihlal içeren diğerlerinin – salt mahkemenin önüne götürülmemiş olduğu için hayatta kalması ve uygulanmaya devam edilmesi ise yetersiz ve aksak bir anayasa koruma sisteminin getirdiği garip bir çelişkidir.

Toplumun büyük bir bölümünü yakından ilgilendiren kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında temsilde adaletsizlik, toplumun soğumasına ve meslek kuruluşlarına sahip çıkmak yerine katlanmak zorunda hisseder hale gelmesine neden olmaktadır. Genellikle üye sayıları küçük olan illerdeki sayıca az ve kolayca kontrol edilebilir durumda olan üyelerin yönetimde temsil ve sahip oldukları oyların etki gücü büyük bir uçurum teşkil edecek şekilde büyük illerdeki üyeler aleyhine olarak farklılaştırılmıştır.

En büyük temsil gücü uçurumu, her bir üyenin en az 1 oyunun olacağı varsayıldığında: TOBB özelinde en az üyesi bulunan Babadağ TO'nun 1 üyesinin oy etkisinin diğerine göre 335 kat fazla olmasında görülmektedir. Dolayısıyla temsil gücü etkisi bağlamında da değerlendirildiğinde daha az sayıda üyeye çok yüksek oranda temsil gücü verildiği; böylece söz konusu meslek kuruluşlarında azınlığın çoğunluğa tahakküm ettirildiği görülmektedir. Bu durum incelenen diğer meslek kuruluşlarında da geçerlidir ve aşağıdaki tabloda kolayca görülebilmektedir.

Büyük ildeki üyeler ile küçük illerin oylarının temsil gücü farkı:

Devlet Denetleme Kurulu 2009 yılında KKN Meslek Kuruluşlarında demokratik yönetim ile ilgili düzenlemiş olduğu kapsamlı raporun 488. sayfası ve devamındaki tespit ve önerileri - özet olarak - şöyledir:

- Meslek kuruluşları seçimlerine üyelerin katılım oranının yükseltilmesi, organlarında değişik görüşlere temsil imkânı verilmesi, seçimlerin tarafsızlık ve eşit koşullar altında yapılmasının sağlanması ve mevcut temsil sorunlarının giderilmesi, seçimlerde oyların çoğunluğunu alan

listenin tümünün seçilmesi yerine milletvekili seçimlerine benzer şekilde gruplara aldıkları oy oranında temsil imkânı tanıyan (nispi temsil) ve ayrıca tercih sistemleri kullanılması, aynı kişilerin uzun yıllar boyunca seçilmesinin ve hiyerarşik, otokratik ve tekelci yapıların ortaya çıkmasının önlenmesi; nitelik olarak birbirleri ile aynı veya benzer durumda olan meslek kuruluşlarına ilişkin düzenlemelerin asgari standartlar bazında yeknesak hale getirilmesi gerekmektedir.

- Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için: KKN meslek kuruluşlarına ilişkin kanunların ve özellikle organlarının seçilmesine ilişkin kuralların yeniden düzenlenmesi, üye sayısı küçük odaların temsiline güvenceye alınması, organlarda görev süresinin sınırlandırılması, seçimlerin yargı denetimi altında yapılması, adayların tek bir liste üzerinde gösterilmesi, seçimlerde tercih yapılabilmesi ve milletvekili seçiminde uygulanan, nispi temsilde olduğu gibi en çok oy alanların seçileceği şekilde yeniden düzenlenmesi, katılımı artıracak örneğin: postayla veya internet üzerinden oy kullanılması, sandıkların daha uzun süre açık tutulması gibi önlemlerin alınması gereklidir.

Devlet Denetleme Kurulunun meslek kuruluşlarının merkezi genel kurullarında birkaç büyük odanın mutlak hâkimiyetine imkân vermeyecek şekilde bir tavan sınır konulması, genel kurula katılacak üye ve delege sayılarının yeniden belirlenmesi yönündeki mevcut sakat sistemin devam ettirilmesine imkân verecek nitelikteki önerisi kabul edilemez. Çünkü temsilde adalet bir kısım üyeyi temsil dışı bırakarak değil; en az üyeye sahip olan odanın yönetimde temsilini sağlayarak, fazla üyeye sahip olanların da orantılı temsil hakkına saygı gösterilerek daha iyi ve kapsayıcı olarak gerçekleştirilebilir.

Kanaatimiz:

Ülkemizde demokrasinin kalıcı olarak yerleşmesi için, sadece siyasi partilerde ve devlette değil, insanların ihtiyari, zaruri veya zorunlu olarak bir arada bulunduğu ve kendi kendini yönetmesi gerektiği her türlü resmi ve özel toplumsal oluşumlarda demokratik yöntemlerin egemen olması ve bir temel yönetim kültürü olarak yerleşmesi gerekir. Böyle bir yönetim kültürü olmadan sadece siyasi partilerde, yasama ve yürütmede demokrasinin başarılı olmayacağı; böyle bir ortamda en demokratik siyaset ve devlet kurumlarının hızla toplum ne durumda ise o hale dönüşeceği sosyolojik bir gerçektir.

Bu sosyolojik gerçeklik, sadece siyaseti ve devlet yönetimini değil kişiler arasındaki günlük ilişkileri, en küçük birimde bile olsa ekonomik faaliyetleri doğrudan etkiler. Demokratik olmayan aile otoriter, gücün sahibi olan aile reisi kararlarında keyfidir;

keyfi ve otoriter lider diğerlerine söz ve kararlara katılma hakkı vermediği için onların sağlayacağı değerli verilerden ve farklı bakış açılarından yararlanamaz. Tek başına çözmeye çalıştığı sorunlar altında bunalır ve bir noktaya geldikten sonra aile içinde sevdiklerine karşı şiddete başvurmaya başlar.

Birbirlerine çok sıkı bağlı olan başarılı aile işletmelerinin zaman içinde anlaşmazlıklar ve çatışma sahalarına dönüşerek batması, böylece ekonominin büyük değerler kaybetmesi böyle bir durumun sonucudur. Bir zamanlar önemli bir ihracatçı ve dünya traktör pazarında önemli bir paya sahip olan bir Türk şirketinin aile içi uyuşmazlıklar sonucu iflas etmesi bu konuda önemli dersler alınmasını gerektiren çok yakın tarihli bir olaydır.

Öte yandan hangi büyüklükte olursa olsun demokratik olarak yönetilmeyen, aldıkları ücretler ve sorumlu oldukları mevkiler farklı olmasına karşın, çalışanlarına eşit olarak muamele etmeyen, onların tespitlerini, istek ve önerilerini dikkate almayan işletmelerin basit sorunları bile çözemediği ve sahip oldukları üretim kapasitesine ulaşamadıkları ortadadır. İşyerinde haksızlığa uğradığı ve sözünü dinlemediği için üretimi sabote eden, mutsuz bir işçinin bir şişeye kötü bir madde atarak binlercesinin iadesine neden olması gibi durumlar hep bunun eseridir.

Öte yandan; günümüzde bir iki kişinin çalıştığı esnaf faaliyetlerinde bile faaliyetin değişik yönlerinden sorumlu olanların katkısı ve katılımı başarının şartı olmuşken; yüzlerce, binlerce işletmenin başarısında demokratik yönetimin ne kadar önemli olduğu oradadır.

Başka bir deyişle, her ne kadar ekonomi ve yönetim bilim insanları işletmelerde demokrasinin nasıl etkili olduğunu deneysel verilerle ortaya koymamışlar ise de, demokrasi kültürünün ileri olduğu ülkelerde ekonomi ve refahın ileride olduğu gerçeği, bize toplumların ekonomik başarılarında demokrasi kültürünün önemli bir etken olduğunu göstermeye yeterlidir.

Devlet yönetiminde demokrasiyi yerleştirmek ve ileri götürmek için demokratik yönetimi toplumsal her konuda uygulamak ve temel bir toplum kültürü haline getirmek gerekir. İnsanların zorunlu olarak üye olduğu ve aidat ödediği meslek kurumlarında; Anayasa gereğince zorunlu olduğu üzere, demokratik yönetim bir an önce tesis ve teslim edilmelidir. Demokratik yönetime kısıtlamalarla Anayasa'ya aykırı olarak müdahale etmiş olan devlet bu konudaki yükümlülüğünü bir an önce yerine getirmeli; kanunlardaki kısıtlayıcı hükümleri hızlıca değiştirmeli ve ilga etmelidir.

Meslek Kuruluşları Genelinde Önerilerimiz:

Meslek kuruluşlarının Türkiye’de merkezi yönetimin idari yapılanma önceliklerine göre belirlenen iller bazında oluşturulması verimsizliğe ve kaynak israfına, meslek üyelerinin çoğunluğunun yığıldığı büyük illerde kaynakların kısıtlı kalmasına, meslek kuruluşlarının işlevlerinin yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Bu hususlar dikkate alınarak:

(a) Meslek kuruluşlarının yerel yönetimlerinin, çok fazla üyesi (örneğin toplam üyelerin % 5 ya % 10’dan fazlasına sahip) olan illerde, mesleklerin özellikleri, ekonomik ve coğrafi şartlar, lojistik gibi unsurlar da dikkate alınarak birden fazla meslek kuruluşu - yerel yönetim bölgesine dengeli bir şekilde bölünmesi düşünülebilir.

(b) Bu çerçevede üye sayısı çok az (örneğin 400’den, 500’den veya 1.000’den az) olan illerin her birinde ayrı bir yerel yönetim kurmak yerine, NUTS sistemine göre belirlenmiş olan 26 kalkınma bölgesi kapsamındaki üye sayısı çok az olan illeri kapsayan -mesleğin gereklerini de dikkate alarak- tek bir meslek kuruluşu yerel yönetimi oluşturulması düşünülebilir.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında merkezi yönetim kurulu ve sair organların üyelerini kurulları ve başkanlarını, meslek kuruluşlarının üyeleri doğrudan seçmelidir. Meslek kuruluşlarında delegelik sistemi ve delege kongreleri ve bu tür ara kurulların yönetim kurulu ve başkanını seçmesi şeklindeki düzenlemeler ilga edilmelidir. Delegelerden oluşturulan genel kurul veya merkez kongreler; meslek kuruluşlarının başkanını, yönetim kurullarının veya sair organlarının üyelerini seçmemelidir.

Meslek kuruluşlarının ve merkezi yönetimlerinin başkanları, tercihen yönetim kurulu üyeleri ile birlikte ve tek bir seçimde meslek kuruluşu üyelerinin adaylar arasından bir tercih yapacağı seçimlerle belirlenmelidir. En yüksek oyu alan üye başkan olmalı; arkasından gelen başkanvekili olarak belirlenmelidir. En yüksek oyu alan üye başkan olmak istemediği takdirde arkasından gelen üyeler başkan ve başkan vekili olmalıdır.

Yukarıdaki öneri benimsenmediği, meslek kuruluşu başkanlarının yönetim kurulundan ayrıca seçilmesi tercih edildiği takdirde başkan ve vekili Cumhurbaşkanı Seçiminde olduğu gibi 2 türlü seçimlerle seçilmeli; birinci turda başkan seçimi için salt çoğunluğu sağlayan aday başkan olmalı, arkasından gelen aday başkan vekili olmalıdır. 1. Turda başkanlık için salt çoğunluğun sağlanmaması halinde en çok oyu alan iki adaydan 2. tur seçimde en yüksek oyu alan aday başkan seçilmeli, diğeri başkan vekili olarak görev yapmalıdır.

Meslek kuruluşlarının ve merkez kuruluşlarının başkan, yönetim kurulu ve sair organlarının seçimlerinde blok liste, anahtar liste gibi pratiklik sağlamak adına seçmenin iradesini kısıtlayan uygulamalar yasaklanmalıdır. Tersine seçmenin, adaylar arasında hazır seçilmiş olan listeleri kullanarak değil, mühür basarak istediği adayı fiilen seçmesini sağlayacak sistemler geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Örneğin seçmenin, seçimlerde yarışan grupların oluşturduğu adayların isim ve resimlerinin yer aldığı bir listede istediği adayın altına mühür basarak, ya da gruplara dâhil olmayan bağımsız olarak giren bir aday arasında tercih ettiği adayın isminin altına mühür basarak seçimini yapması kolaylıkla sağlanabilir. Bilgisayar teknolojisinin kullanımı ile bu seçimler çok daha hızlı ve etkili olarak yapılabilir.

E-devlet ve E-imza uygulamaları ve posta ile oy kullanma gibi uygulamalar getirilerek meslek kuruluşu seçimlerine bütün üyelerin etkin olarak katılımı sağlanabilir. Böylelikle meslek kuruluşlarında yönetimin temsil gücü yükseleceği gibi yönetimler daha dinamik kararların alınacağı, fikirlerin birbiri ile çatışacağı, uzlaşacağı, ikna edeceği, ikna olacağı şekilde, tüm meslekler için hızlı çözümler ile hızlı ilerlemeyi sağlayacaklardır.

Farklı fikirlerin dışlandığı, tek bir fikrin hâkim olduğu yönetimlerin meslekte yeterli ilerleme sağlayamayacağı, dışarıda kalan grupların, oluşturulmasına katkı vermedikleri ve yönetimdeki grup tarafından alınan kararları benimsemeyecekleri, sahiplenmeyecekleri bilinmektedir. Öte yandan diğerleri ile etkileşmeyen bütün kültürlerin gerilediği ve insanların bile pigmeleştiği antropoloji biliminin bulgularıdır.

Barolar Özelinde Düşüncelerimiz ve Tavsiyemiz

Anayasa m. 135'e uygun olarak Baroların, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olduğu belirtilen 1969 tarihli 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m. 76 ve m. 95, diğerleri arasında barolara ve yönetim kurullarına "hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak" görevlerini de yüklemektedir. Nitekim barolar Genelkurmay başkanı da dâhil yüzlerce masum subayın hukuka aykırı ve suçsuz olarak hapse konulduğu Ergenekon, Balyoz ve benzeri davalarda, 301 madencinin boğularak şehit olduğu Soma faciasında, onlarca masum öğrencinin yandığı yurt yangınında, onlarca çocuğa tecavüz olaylarında, kadın cinayetlerinde, çevre felaketlerinde, onlarca insanın hayatını kaybettiği tren kazalarında açılan davalarda hukukun üstünlüğünü sonuna kadar savundular. Baroların güç karşısında biat etmeyerek sergiledikleri bu bağımsız duruş hukukun üstünlüğünün ve bağımsız yargının en önemli teminatıdır.

Baroların, kısıtlarına rağmen başarı ile yerine getirdikleri Avukatlık Kanunu m. 76 ve m. 95'le verilen görev ve yetkiye dokunulmamalı; bu yetkinin kullanılması asla yürütmenin onayına ve iznine bağlı kılınmamalıdır.

Avukatlık, niteliği gereği bağımsızdır ve bağımsız yargının en bağımsız kurucu unsurudur. Avukatların bağımsızlığı bu nedenle Anayasa'da güvence altına alınmıştır. Baroların üyelerinin kendi yöneticilerini bağımsızca demokratik olarak seçmelerine müdahale edilmesi ve bağımsızlığının zedelenmesi Anayasaya ve yargı bağımsızlığına aykırı olur.

Anayasa, kuşkusuz yasama ve yürütme unsurlarını, anayasal bir kurum olan siyasi partileri, parti başkanları ile unsurlarını ve hangi partinin üyesi olduklarına bakılmaksızın milletvekillerini bağlar.

Avukatlık kanunundaki delege sayılarının, TBB'de temsil adaletsizliğini, büyük illerdeki avukatlar aleyhine haksızlığı giderecek yerde daha da derinleştirecek şekilde az sayıda üyesi bulunan illerdeki avukatlar lehine değiştirilmesi Anayasaya aykırı bir değişiklik olacaktır. Böyle bir değişikliğin 1991 ve 2002 tarihli kararlarında Anayasa Mahkemesince Anayasaya aykırı bulunmasına rağmen hazırlanması ve kanunlaştırılması, iptal edilmesini gerektirdiği gibi aynı zamanda Anayasayı ihlal olarak değerlendirilmesi gerekir.

Anayasamızın siyasi partilere ve yasama gücüne verdiği kanun teklif etmek ve yapmak yetkisinin yukarıda açıklanan hassasiyetler ve Anayasal sınırlar içerisinde, devletin demokratik hukuk devleti niteliğine uygun olarak, yaşanan sorunları giderecek ve demokratikleşmeyi güçlendirecek şekilde kullanılması ülkemizin yararına olacaktır.

Kamuoyuna saygılarımızla duyururuz.

Daha İyi Yargı Derneği